

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 91-ՐԴ ԱՄԵԱԿԻՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Հայոց ցեղասպանության 91-րդ ամեակի յիշատակը հանդիսաւոր կերպով ոգեկոչուեցաւ Դամասկոսի Հայ գաղութէն ներս: Դամասկոսի հայոց Առաջնորդութեան եւ Մշակութային Միութիւններու կազմակերպութեամբ Կիրակի երեկոյեան կատարուեցաւ հսկումի արարողութիւն:

Կիրակի, 23 Ապրիլին, Սուրբ Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ Խաղաղական ու հանգստեան արարողութենէն ետք կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն եւ ծաղկեպսակներու զետեղում նահատակաց յուշարձանին առջեւ, նուագակցութեամբ Ն.Ս.Մ.Մ. փողերախումբի, ղեկավարութեամբ տիար Անդրանիկ Մարաշլեանի, որմէ ետք գեղարուեստական յայտագիրով հանդէս եկան դամասկահայ միութիւնները:

Երեկոյի հանդիսավարուի տիկին Հայկանոյշ Խորոզեան նախ ներկաները հրաւիրեց մէկ վայրկեան լռութեան, ապա ողջունելով հավաքուածներուն, կատարեց բացումը գեղարուեստական բաժնին, որը սկսուեցաւ Սիամանթօյի «Խաչը» բանաստեղծութեամբ, զոր ասմունքեց օր. Լարա Մեշեանը: Ապա Սուրբ Սարգիս եկեղեցւոյ Դպրաց դասը, ղեկավարութեամբ տոքթ. Նազարէթ Քիրազեանի, կատարեց «Տէր ողորմեան» եւ «Սուրբ, սուրբը»: Յետ այնու օր. Նայիրի Ալլահվերտեան ասմունքեց Ռուբէն Սեւակի «Վերջին Հայեր» քերթումը: Դամասկոսի Մշակութային Միութիւններու անունով օրուայ խօսքը արտասանեց տոքթ. Ճորճ Բարսեղեանը: Տոքթ. Բարսեղեան իր խօսքին մէջ հանգամանալից կերպով անդրադարձաւ Հայ Միութիւններու համագործակցութեան կարեւորութեան եւ ապա ըսաւ. «Եթէ Հայաստանի անկախութիւնը մեզի համար երազ մըն էր եւ այսօր իրականութիւն դարձաւ, ապա վստահ ենք, որ Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումն ալ տեւական մըն է, որ իրականութիւն պիտի դառնայ»: Ապա ներկաները առինքնուած ըմբոշխնեցին «Կռունկը», որ ֆլիւտի վրայ կատարեց օր. Ռուբինա Եագուպեանը:

Հսկումը փակուեցաւ Դամասկոսի հայոց առաջնորդ Գերշն. Ս. Արմաշ եպիսկոպոս Նալպանտեանի խօսքով եւ «Պահպանիչով»:

Երկուշաբթի, 24 Ապրիլին, Դամասկոսի Հայ երեք Համայնքապետերու հովանաւորութեամբ կեանքի կոչուած «Միացեալ Յանձնախումբը», մասնակցութեամբ Դամասկահայ միութեանց, կազմակերպած էր յուշատօն գեղարուեստական բաժնով: Յաւարտ հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագի կատարուեցաւ մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն Ապրիլեան յուշակոթողին առջեւ: Յընթացս Սուրբ Պատարագին օրուայ պատգամը տուաւ թեմիս առաջնորդ Ս. Արմաշ եպս. Նալպանտեանը: Ս. Պատարագին ներկայ գտնուեցաւ Դամասկոսի Մարոնի Եկեղեցւոյ առաջնորդ Բիմոն Իտ եպիսկոպոսը, որ անձամբ աղօթեց նահատակաց յուշարձանին առջեւ, իր զօրակցութիւնը յայտնելով մարտիրոս հայ ժողովուրդին: Յետ Սուրբ Պատարագի, կէսօրին, Ն.Ս.Մ.Մ. նուագախումբի եւ փողեխումբի տիւոր նուագակցութեամբ բոլոր ներկա-

ները ուղեւորութեան Ազգ. Գերեզմանատուն, ուր կատարուեցաւ եւս հոգեհանգիստ նահատակաց յուշարձանին առաջ: Ազգ. Գերեզմանատան մէջ իր պատգամը տուաւ Դամասկոսի Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Պատուելի Տաթեւ Պասմաճեանը:

Կէսօրին Դամասկոսի հայոց առաջնորդ Արմաշ Սրբազան եւ Դամասկոսի Միութիւններու ներկայացուիչներ այցելեցին ՀՀ Դեսպանութիւն եւ յուշամատենին մէջ արձանագրեցին իրենց յարգանքն ու զօրակցութիւնը հայ նահատակներուն:

Երեկոյեան Սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ Դամասկոսի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ, որմէ ետք հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ:

Յետ Սուրբ Պատարագի Հայ Կաթողիկէ Ամինեան սրահին մէջ կատարուեցաւ Նահատակաց յուշահանդէս: Օրուայ հանդիսավարուի օր. Դաւար Գազանճեան, ողջունելով բոլոր ներկաները, մէկ վայրկեան լռութեան հրաւիրեց ի յարգանք Ապրիլեան նահատակներուն: Բացումը կատարեց Դամասկոսի Կաթողիկէ Հայոց առաջնորդ Արհ. Յովսէփ եպս. Առնաութեանը: Գերապայծառ Տէրը Յարութեան լոյսին խորհուրդովը ոգեկոչեց նահատակները, որոնք մարտիրոսացան իրենց հաւատքին համար: Յետ այնու ներկայացուեցաւ «Կոմիտաս Վարդապետի Վերջին Ապրումը» բեմադրութիւնը, կազմակերպութեամբ Հ.Ե.Ը.-ի, գեղարուեստական ղեկավարութեամբ տիար Ռաֆայէլ Կիւլնազարեանի: Ապա տիկ. Անոյշ Մարաշլեան իր շեշտող եւ ելեւելներով հարուստ առողջանութեամբ ասմունքեց Սիամանթօյի «Պարը»:

Յայտագիրի երաժշտական մասը ճոխացուց օր. Նաիրա Ղազարեան դաշնակի վրայ ունկնդիրներուն ներկայացնելով Արամ Խաչատուրեանի «Սուներներով Պար»-ը եւ «Անտանթէ»-ն: Երկրորդ կենդանի պատկերով հանդէս եկաւ Թէքէեան Մշակութային Միութիւնը եւ ներկայացուց «Ժողով» բեմադրութիւնը, գեղարուեստական ղեկավարութեամբ տոքթ. Ճորճ Բարսեղեանի: Այժմեական ցաւերու նկարագրումին նուիրուած էր բեմադրութիւնը, թէ ինչպէս երբ հայ ժողովուրդի ղեկավարներ մինչ կը մտածեն ու ժողովի ընդմէջէն կուզեն որոշել Հայրենիք վերադառնալ, թշնամին արդէն իսկ կը գետեղէ մեզ մեր Հայրենիքէն բաժնող պատնէշը: Սակայն նոր սերունդի գաւազներ կը քանդեն այն պատնէշը իրենց հայեացքը սեւեռելով Հայրենիքին: Ապա տիկ. Նորա Պալեան խրոխտ եւ յուզիչ առողջանութեամբ ասմունքեց Արսէն Երկաթի «Վրէժ արին»-ը:

Օրուայ հիւրը՝ տիար Անդրանիկ Տագեսեան (Հայկազեան Համալսարան - Լիբանան), բանախօսեց «Եղեռնը եւ մեր այսօրը» թեմայով: Ան կարճ պատմականը ընելով 20-րդ դարու առաջին աւիւտը Յեղասպանութեան, անդրադարձաւ Յեղասպանութեան յիշատակումին եւ առկայութեան հայ ժողովուրդի այսօրուայ կեանքին մէջ: Իր շահաւէտ բանախօսութեան մէջ ան կոչ ուղղեց ապրիլ եւ յիշատակել Ապրիլ 24-ը, եւ զայն չսահմանափել միմիայն միօրեայ միջոցառումներով, այլ դարձնել իւրաքանչիւրին ամենօրեայ ոգեկոչման աղբիւր, որով նաեւ պիտի բիրեղանայ մեր ինքնութիւնը, ի փառս մեր նահատակներուն:

Հայ Կաթողիկէ Միութեան «Քնար» երգչախումբը, խմբավարութեամբ Շանթ Քէշիշեանի ու դաշնակի ընկերակցութեամբ Առնօ Քէշիշեանի՝ յաջորդաբար ներկայացուց ազգային երգեր, դիւթելով ներկաները:

Յուշահանդէսը փակուեցաւ Դամասկոսի հայոց առաջնորդ Գերշն. Տ. Արմաշ եպիսկոպոս Նալպանտեանի խօսքով: Առաջնորդ Հայրը իր պատգամին մէջ հրաւիրեց բոլոր ներկաները քանդելու լռութեան պատը եւ անդադար խօսիլ ու գործել Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման համար եւ չընկճիլ մինչեւ Հայ ժողովուրդի արդար դատի արդար լուծումն ու իրաւունքներու վերականգնումը: Ան ըսաւ. «Մենք գիտենք լռել: Կը լռենք, սակայն միայն մէկ վայրկեան, այն ալ յարգելու համար յիշատակը մեր նահատակներուն»: Ապա Սրբազան Հօր «Պահպանիչով» եւ Հայաստանի Ազգային քայլերգով աւարտեցաւ յուշահանդէսը:

Ուրբաթ, 28 Ապրիլին, երեկոյեան, Դամասկոսի Սուրբ Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ շահաւէտ դասախօսութիւն, նուիրուած Հայոց ցեղասպանութեան 91-րդ ամեակին: Օրուայ բանախօսն էր Գերմանիայէն ժամանած տիկին տոքթ. Թեսսա Հօֆմանն: Տիկին Հօֆմանն Պերլինի ազատ Համալսարանի Արեւելեան Եւրոպայի Բնատնօրէնի Փիլիսոփայական Գիտութիւններու Տոքթոր է, զոր միաժամանակ ունի բեղուն ուսումնասիրութիւններ եւ հրատարակութիւններ նուիրուած Հայկական հարցին: Ան մեծ աւանդ ունի Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացին մէջ: Տոքթ. Հօֆմանն բանախօսեց «Գերմանիա եւ Հայաստան: Պատմական պատասխանատւութեան առջեւ» խորագիրով:

Գերմանիայէն իր հետ ժամանած տիար Ժիրայր Քոչարեան (Գերմանիոյ տեղեկատւութեան եւ փաստագրութեան կեդրոնի տնօրէն) նախ ներկայացուց օրուայ բանախօսուին՝ տալով կարճ կենսագրական մը: Ապա տիկին Հօֆմանն անդրադառնալով ցեղասպանութեան իրականութեան, մանրամասնօրէն կատարեց պատմական, ցեղասպանութեան, ի մասնաւորի շեշտելով Կայսերական Գերմանիոյ մեղսակցութիւնն ու մասնակցութիւնը ցեղասպանութեան, ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ լռութիւնը Ցեղասպանութեան ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացին մէջ: Իր բանախօսութեան աւարտին ան ներողութիւն խնդրեց իր պետութեան համար, որ առ այսօր չէ ընդունած Հայոց ցեղասպանութիւնը, շարժելով ներկաներուն յուզումը:

ՊԻՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ